

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE KEMPENSTRAAT TE ANTWERPEN (ANTWERPEN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 489

Rapport opgemaakt door: Veerle Caelen en Ine Léonard

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

juli 2017

Dossiernr. 22238.R.01

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Kempenstraat te Antwerpen
(Antwerpen)

Auteurs

Veerle Caelen en Ine Léonard

Projectnummer

- 22238 (intern)
- 2017G215(Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Aartselaar, juli 2017

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 489

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	19/07/2017	Interne draft
v1	20/07/2017	Externe draft / definitieve versie
v2	14/09/2017	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Tim Moerenhout
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
Director	Didier Reyns / Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 2 Programma van maatregelen.....	6
1 Inleiding (beschrijvend gedeelte).....	6
1.1 Thesaurus	6
1.2 Administratieve gegevens	6
1.3 Wettelijk kader	7
1.4 Doel van het onderzoek	7
1.5 Onderzoeksopdracht	7
1.6 Afbakening onderzoeksgebied	8
2 Gemotiveerd advies	9

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2016) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2017).	8
Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2017)	8

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING (BESCHRIJVEND GEDEELTE)

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Antwerpse Haven, opgehoogd terrein, bodemverontreiniging, diepgaande verstoring, Sas van de Schijn, nota met beperkte samenstelling, vrijgave.

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017G215
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	Kempenstraat
- straat + nr.:	Kempenstraat zn.
- postcode:	2030
- fusiegemeente:	Antwerpen
- land:	België
Lambert72coördinaten (EPSG:31370)	Bounding Box Min 4.41391,51.2316 Max 4.42015,51.2325
Kadaster	
- Gemeente:	Antwerpen
- Afdeling:	7
- Sectie:	G
- Percelen:	161/5C, 1309D4, 1309T4, 1309V4, 1309Y4, 2400A
Onderzoekstermijn	September 2017
Thesaurus	Bureauonderzoek, Antwerpse Haven, opgehoogd terrein, bodemverontreiniging, diepgaande verstoring, Sas van de Schijn, nota met beperkte samenstelling, vrijgave.

1.3 WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de geplande werken die gepaard gaan met de heraanleg van de Kempenstraat in Antwerpen. Het onderzoeksgebied ligt buiten de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Antwerpen. Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de vastgestelde zones waar geen archeologische erfgoedwaarden meer te verwachten zijn. Het onderzoeksgebied ligt verder volledig buiten woon- en recreatiegebied. De geplande ontwikkeling van het gebied echter houdt een ingreep in de bodem. Aangezien de totale oppervlakte van de percelen, waarop deze ingreep betrekking heeft (ca. 4,2 ha) de drempelwaarde van 5.000m² overschrijdt en ook de ingreep in de bodem groter zal zijn dan 1.000m² moet er in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet, een archeologienota worden opgemaakt die het archeologisch potentieel evalueert (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan welke archeologische erfgoedwaarden er ter hoogte van het onderzoeksgebied te verwachten zijn en in welke mate deze bedreigd worden door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Verder wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. En tot slot wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

Voor het onderzoeksgebied kan echter gesteld worden dat het archeologisch potentieel nihil is. Dit baseren we op de volgende argumenten:

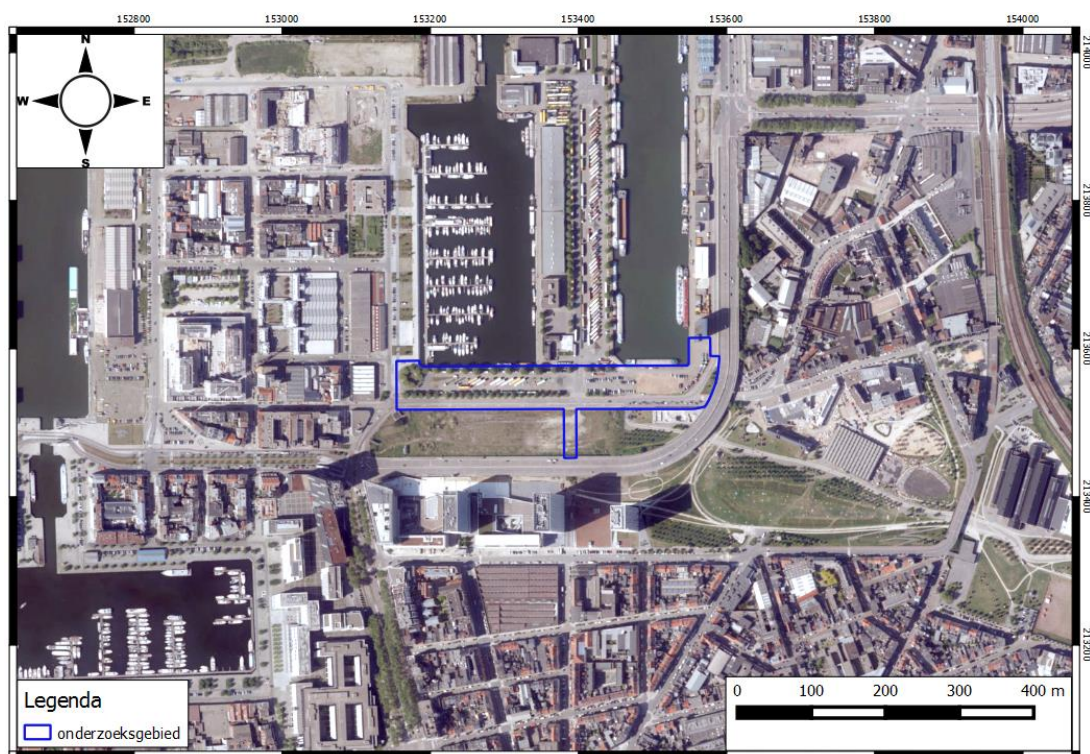
- Grondmechanische kaarten van de percelen geven aan dat het gebied 6m tot 10m opgehoogd is. De meeste geplande bodemingrepen zijn oppervlakkig en gaan nergens dieper dan 0,60m. Hoewel er echter een aantal bodemingrepen verbonden met de afwatering van de weg en de waterpartijen een diepte van 1,60m-MV zullen bedragen, wordt desondanks nergens de dikte van het ophogingspakket overschreden.
- Voor een deel van het onderzoeksgebied werd reeds een bouwvergunning toegekend voor de aanleg van een parkeergarage en een trambedding. De werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van deze garage en trambedding zullen worden uitgevoerd vóór de aanvang van de bodemingrepen, waarop deze archeologienota betrekking heeft. Bijgevolg zal een groot deel van het onderzoeksgebied reeds diepgaand verstoord zijn vóór de aanvang van de heraanleg van de Kempenstraat.
- In 1999 en 2016 werden er bodemstudies op het onderzoeksgebied uitgevoerd die wezen op een puinpakket over een groot deel van het onderzoeksgebied. Er werd daarnaast zink- en Eox-verontreiniging in de grond vastgesteld als ook de aanwezigheid van tetrachlooretheen en trichlooretheen in het grondwater. Er is dus een gezondheids- en veiligheidsrisico verbonden aan verder onderzoek met een ingreep in de bodem.

1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

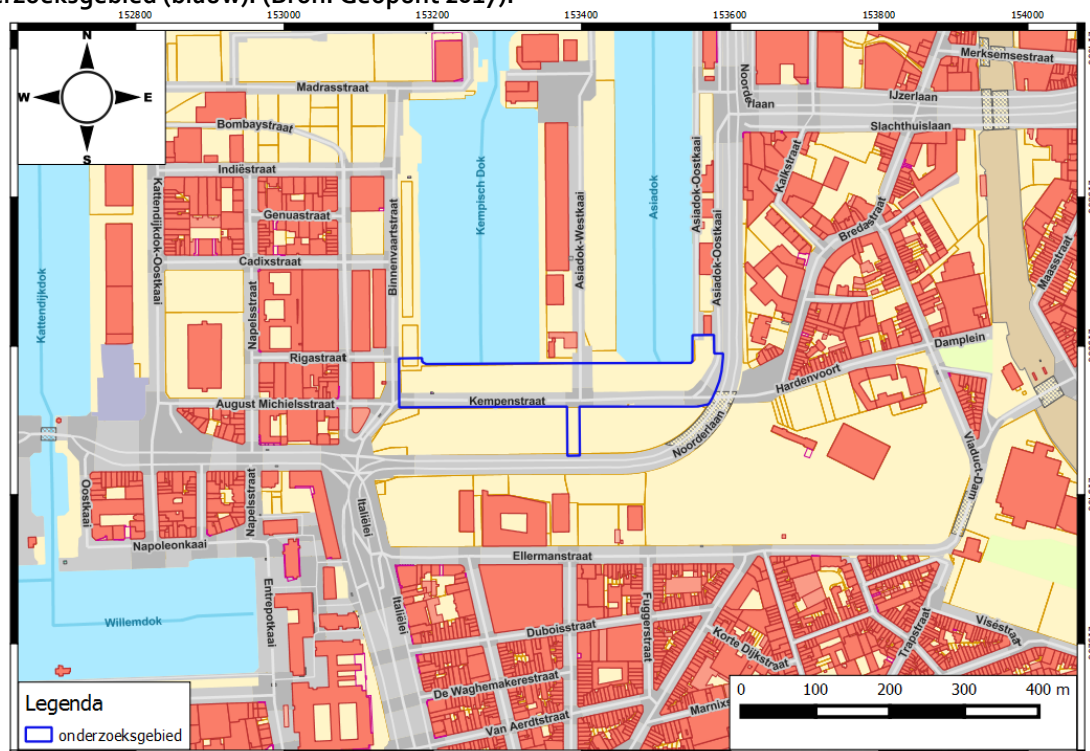
Naar aanleiding van de geplande werken die gepaard gaan met de heraanleg van de Kempenstraat heeft ABO nv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van de opmaak van een archeologienota. De ontwikkeling van het terrein houdt immers ingrepen in de bodem in die eventuele archeologische erfgoedwaarden kunnen verstoren. De geplande werken worden in detail besproken in hoofdstuk 2.

1.6 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied ligt in voormalige havengebied. Het sluit aan tegen maar is geen eigendom meer van de Haven van Antwerpen. Het werd overgedragen aan de stad Antwerpen. Verder omvat het mvt de Kempenstraat en een strook net ten noorden ervan. Het gaat hierbij om het gebied tussen de Kempenstraat enerzijds en de zuidelijke uiteinden van het Kempisch dok en het Asiadok anderzijds.

Figuur 1: Luchtfoto (middenschalige winteropnamen, kleur, 2016) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2017).

Figuur 2: GRB met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2017)

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Deze bureaustudie werd uitgevoerd in het kader van de heraanleg van de Kempenstraat te Antwerpen. Het gaat hierbij vooral om oppervlakkige bodemingrepen die tot een diepte van 0,60m-MV reiken. In het kader van de afwatering van de weg en de waterpartijen zullen een aantal buizen en collectors een diepte tot 1,60m-MV bedragen. Uit landschappelijke, cartografische, historische en archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat voor het projectgebied een matig tot hoog potentieel is op het aantreffen van sporen uit voornamelijk oudere archeologische perioden.

Dit baseren we op:

- De grondmechanische kaart geeft aan dat het onderzoeksgebied 6–10m werd opgehoogd met baggerzand. De kans wordt dan ook klein ingeschat dat eventuele erfgoedwaarden door de geplande werkzaamheden zullen worden verstoord of vernield.
- Bodemonderzoek uit 2016 gaf aan dat deze ophogingslaag tot 13m onder het maaiveld steen- en baksteenpuin bevat. Dit onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de aanleg van een ondergrondse parking aan de Kempenstraat. Deze parking werd ondertussen reeds aangelegd waardoor dit deel van het onderzoeksgebied verstoord is.
- Het onderzoeksgebied werd tevens diepgaand verstoord door de aanleg van het Bastion Schijn en het Sas van de Schijn, waardoor eventuele aanwezige sporen uit archeologische perioden mogelijk aangetast of vernietigd werden. Het deel van het sas binnen het onderzoeksgebied lag werd in 2016 al onderzocht door het agentschap Onroerend Erfgoed, waarna is afgebroken.
- Bij een onderzoek in 1999 werden een reeks vervuilingskernen in de bodem vastgesteld. Deze werden weggegraven bij de aanleg van de parking. Momenteel wordt er eveneens een tramlijn aangelegd die van oost naar west over het onderzoeksgebied zal lopen. De aanleg van deze tramlijn zorgt eveneens voor een verstoring van de bodem

Het gevoerde bureauonderzoek is naar onze mening volledig als archeologisch vooronderzoek voor de geplande heraanleg van de Kempenstraat. Het bureauonderzoek wees immers uit dat het terrein sterk opgehoogd werd en dat grote delen ervan reeds diepgaand verstoord werden door de aanleg van een ondergrondse parkeergarage en een trambedding. Tijdens deze werken verbonden met de aanleg van de parkeergarage en de trambedding werden er resten van het Sas van de Schijn aangetroffen. Deze resten werden geregistreerd en vervolgens afgebroken. Omwille van de aanwezige ophoginglaag en de beperkte bodemverstoring die de heraanleg van de Kempenstraat inhoudt, wordt de kans op het aantreffen van archeologische resten klein tot onbestaande ingeschat. Omwille van die reden wordt er voor het onderzoeksgebied **geen verder onderzoek** geadviseerd. We willen er echter wel op wijzen dat, ondanks de vrijgave van de betrokken percelen, er nog steeds een meldingsplicht voor eventueel aanwezige archeologische resten van kracht is.